

Atoomstroom? Nee bedankt!

GA WEG BIJ ESSENT

Gesprek met bestuursvoorzitter Essent zinloos

Op 27 mei van dit jaar hebben we - symbolisch met een hele grote actiekaart - 10.000 handtekeningen tegen atoomstroom van Essent aangeboden aan de nieuwe bestuursvoorzitter, Dhr. Boersma. Natuurlijk waren we keurig uitgenodigd voor een 'goed gesprek met koffie en taart'.

Ook niet verrassend was de uitkomst; Essent voelt zich niet verantwoordelijk en ervaart kernenergie pas als een probleem als zou blijken dat te veel klanten het als een probleem ervaren. "U vraagt, wij draaien", of, "als het maar verkoopt dan maken we het".

Helaas zijn we er als WISE tot op heden onvoldoende in geslaagd een bredere coalitie campagne te laten voeren tegen Essent - en dat betekent dat het bedrijf nog onvoldoende onder druk staat. We

blijven ons best doen - en we blijven het bedrijf lastig vallen. In het voorjaar zal ook Essent op grote schaal reclame gaan maken om per 1 juli (als de markt voor particulieren helemaal opengaat) klanten te werven. En dat biedt kansen om in elke geval duidelijk te maken dat Essent heel veel atoomstroom in het pakket heeft:

Voor de helft eigenaar van Borssele en de grootste importeur van atoomstroom.

Op 10 januari praten we op een openbare vergadering onder andere over de toekomstige activiteiten tegen Essent. U bent van harte uitgenodigd als u mee wilt denken.

Borssele open tot ????????

Balkenende II heeft besloten Borssele open te houden tot 2013. Nadat staatssecretaris Van Geel aan de 2e Kamer liet weten dat hij zou gaan onderhandelen met de EPZ (Essent en Delta) om dit besluit vast te leggen liet de kerncentrale weten helemaal niet van plan te zijn zich bij voorbaat vast te laten leggen op die datum. En Van Geel liet blijken inderdaad weinig machtsmiddelen te hebben, zeker in een kabinet wat voor een groot deel pro-kernenergie is. En D66 was nog wel zo trots dat ze in de kabinetsonderhandelingen een sluitingsdatum hadden geregeld...

Hoe het verder moet? Alleen als er constante druk op de nucleaire ketel blijft zal er iets gebeuren. Het liefst zien we de centrale zo gauw mogelijk dichtgaan, maar zelfs 2013 zal, in deze politieke situatie, knap lastig worden.

De centrale is economisch afgeschreven en dat betekent dat de eigenaren er veel geld aan verdienen. Ook natuurlijk omdat er nog steeds sprake is van verborgen subsidies (afvalopslag, veiligheidsmaatregelen, ontmanteling). Wij blijven zowel de politiek als Essent onder druk zetten; Borssele kan gewoon snel dicht - zonder

enig probleem voor de elektriciteitsvoorziening, de lokale of landelijke economie. In plaats van te werken aan een lange-termijn visie op het energiebeleid en in te zetten op werkelijk duurzaamheid kijkt de politiek alleen naar de hele korte termijn. Borssele open houden om klimaatdoelstellingen te halen is de kop in het zand steken, de centrale zal toch een keer vervangen moeten worden door een andere energiecentrale. Of zou minister Brinkhorst dan een nieuwe kerncentrale willen bouwen?

En het bedrijfsleven? Die gelooft het allemaal wel; wie dan leeft wie dan zorgt. De onduidelijke situatie rond de vrije markt nodigt niet uit tot nieuwe investeringen. Liever een oude centrale zo lang mogelijk uitmelken dan moeite doen de zaak echt anders aan te pakken. Voorlopig maken Essent en de anderen zich alleen nog druk over marktaandeel; 'klanten binnenhalen' is de opdracht. Ze worden immers binnen een paar jaar overgenomen door veel grotere buitenlandse bedrijven en dan ben je veel aantrekkelijker - en kun je jezelf dus duurder verkopen - als je veel klanten hebt.

WISE wenst u hele fijne feestdagen en een atoomvrij nieuw jaar

Opening elektriciteitsmarkt roept veel vragen op

Op 1 juli 2004 gaat de markt voor elektriciteit helemaal open; iedereen mag een aanbieder kiezen. Er is dan drie jaar ervaring opgedaan met de open markt voor groene stroom. De volledige liberalisering is meerdere malen uitgesteld maar minister Brinkhorst is er nu zeker van. Het kan, dus het moet. Verplicht is het niet; de Europese Unie heeft alle landen de tijd gegeven tot in elk geval 1 juli 2007.

Natuurlijk weet ook Brinkhorst dat het geen vlekkeloze operatie zal worden. Hoewel onderzoek aantoonde dat maar een klein deel van de consumenten overweegt over te stappen naar een nieuwe aanbieder leert de chaos op de groene energiemarkt dat zelfs een klein aantal consumentenbewegingen de zaak flink in de soep kan laten lopen. Bedrijven laten klanten niet makkelijk gaan en de administratie is hopeloos.

Toch is bescherming van het primaire consumentenbelang op korte termijn niet de grootste zorg van WISE. Wij zijn bezorgd over de grotere gevolgen op langere termijn - de mate waarin een onafhankelijk en in elk geval democratisch gekozen orgaan (bijvoorbeeld de landelijke overheid) invloed kan blijven uitoefenen op de vraag op welke manier en door wie er elektriciteit geproduceerd wordt. Liberalisering is immers een opstapje op weg naar privatisering. Nu al kan de overheid bijna niet meer bepalen wanneer en hoe er geproduceerd wordt. En de marktsituatie is zo onzeker dat bedrijven onvoldoende geprikkeld worden om nieuw vermogen te bouwen.

Als er niet op redelijk korte termijn werkelijk nieuwe stappen worden gezet om lange termijn kaders af te spreken op weg naar een werkelijk duurzame energievoorziening (een deltaplan) zullen we de komende jaren gegarandeerd geconfronteerd worden met steeds grotere problemen; kleine bedrijven zullen kopje onder gaan, het aantal grote stroomstorings zal toenemen. Nederlandse en in het algemeen alle kleine energiebedrijven zullen overgenomen worden door een paar grote Europese spelers op de markt die vervolgens zoveel macht en marktpositie krijgen dat ze vrijwel niet meer te sturen zijn; op duurzaamheid, sociale politiek (arbeidsvoorwaarden) of gedrag van het bedrijf in verre buitenland.

De landelijke overheid denkt dat het allemaal wel goed komt. Er worden randvoorwaarden geschapen om leveringszekerheid, controle en kwaliteit te waarborgen. Over het milieu wordt niet gesproken. In algemene zin geldt nog steeds het adagium; liberalisering leidt tot efficiency en dat leidt tot minder verspilling en dat leidt tot milieuverbetering. Helaas zijn hier geen bewijzen voor, integendeel. In alle landen die verder zijn met liberalisering en privatisering van de elektriciteitsmarkt zie je dat de bedrijven er vooral baat bij hebben meer elektriciteit te verkopen, baat hebben bij het terugschroeven van de normen voor milieubescherming en slechts zeer aarzelend investeren in duurzame bronnen.

Wij vinden het aan de landelijke overheid om - middels eigendomsstructuren - te

zorgen voor waarborging van algemeen maatschappelijke doelen. Bovendien is er na vergaande liberalisering (laat staan privatisering) geen weg terug. En dat terwijl de voorbeelden toch niet vreselijk hoopgevend zijn.

Reservecapaciteit

De zekerheid dat er altijd voldoende stroom zal zijn is niet langer gegarandeerd in een geliberaliseerde markt. Ondanks dat de stroomprijs in het afgelopen jaar is gestegen is het nog steeds niet aantrekkelijk om te investeren in nieuwe energiecentrales. In Nederland geproduceerde groene stroom krijgt een steuntje in de rug, maar, bijvoorbeeld omdat het nog steeds eindeloos lang duurt voor je toestemming krijgt een groot windmolenpark neer te zetten, groene stroom wordt door schaarste duurder dan grijze stroom. De klanten lopen weg. Zelfs grootschalig nieuwe grijze productie laat op zich wachten. Een centrale kost gauw honderden miljoenen euro's, een bedrag dat geen enkel bedrijf zich kan permitteren, zeker niet als ze tegelijk zitten te wachten op het interessante overnamebod uit het buitenland. Grote investeringen zijn domweg niet handig op dit moment. In elk geval niet voor een verplichte hoeveelheid reservecapaciteit, al dan niet onderling handelbaar. In principe wordt er aan deze capaciteit immers niet verdiend en drukt het zelfs de prijs van elektriciteit (overcapaciteit) waardoor bedrijven nog minder geld hebben om te investeren in duurzaamheid, een goed functionerend net, decentraal vermogen, of efficiencymaatregelen.

Zo ontstaat er een soort vicieuze cirkel.

Big fish, small pond

Efficiëntie?

Liberalisering zou de efficiëntie vergroten. Recent onderzoek van Berger Strategy Consultants toonde aan dat 50%(!) van alle werknemers in de elektriciteitsbranche in de komende 8 jaar hun baan zullen kunnen gaan verliezen. Schokkend maar niet erg verrassend. Waar geliberaliseerd wordt vallen spaanders. Rationalisatie wordt gebruikt om de kosten te drukken, niet om de service of het milieu te verbeteren maar om jezelf beter in de etalage te zetten. Komend voorjaar start het gevecht om de klant. De reclamecampagnes zullen ons overspoelen. De bedrijven zullen in eerste instantie bereid zijn grote verliezen per gewonnen klant te accepteren; als het marktaandeel maar groeit.

wise
World Information Service on Energy

Colofon
Dit is de 2e nieuwsbrief in het kader van het project **Stroom: Basisrecht of handelswaar?** en de 5e in het kader van de campagne tegen **atoomstroom van Essent**. Beiden activiteiten van WISE. We combineren dit omdat we denken dat de mensen die meegedaan hebben aan de atoomstroom campagne ook geïnteresseerd zijn in de 'Basisrecht' campagne, en andersom.

Tekst en redactie: Bart Brugmans en Peer de Rijk
Grafisch ontwerp: Sandra de la Combé
Druk: Adelante
Foto's: WISE, M. vd Stichele en www.freeimages.co.uk

WISE
Postbus 59636
1040 LC Amsterdam
tel: 020-6126368 | fax: 020-6892179
wiseamster@antenna.nl
www.tegenstroom.nl
www.neebedankt.nl
www.antenna.nl/wise
giro: 40 88285

Deze campagne wordt mede mogelijk gemaakt door:

Kan het ook anders ?

Nederland is een kleine speler, in Europa en zeker op wereldschaal. Wel horen we bij de 12 rijkste landen van de wereld en hebben we nog steeds een reputatie op milieugebied. Adel verplicht. Met name de politiek is aan zet.

Elementen van een plan om de energiepolitiek vlot te trekken en een perspectief te bieden voor de lange termijn zijn onder andere:

- Verplicht en groeiend aandeel in Nederland geproduceerde groene stroom in het pakket van aangeboden elektriciteit.
- Zwaardere heffingen op grootverbruik en op grijze stroom,
- Volledige etikettering en volledige transparantie over het doen en laten van de energieleveranciers en de productiebedrijven, ook over (dochter)activiteiten in het buitenland. Volledige transparantie over niet-Nederlandse bedrijven die hier elektriciteit verkopen,
- Milieuverantwoord ondernemen wordt de norm, niet de marketingtechnisch interessante niche activiteit om erbij te doen,
- Nederland neemt het initiatief om verdergaande stappen te zetten in het

Boekje

Midden januari 2004 zal WISE in samenwerking met het Transnational Institute (TNI) een Nederlandse vertaling uitbrengen van eerder door TNI uitgebrachte brochures "Lights Off!" en "Lights On!". Het boekje schetst het theoretische en ideologische kader voor de hang naar liberalisering, gaat in op de vooronderstelde voordelen en bespreekt mogelijke alternatieven. Theorie wordt afgewisseld met praktijkvoorbeelden van ontwikkelingen in andere landen. Het boekje is te bestellen met de bon in deze nieuwsbrief!

klimaatbeleid (veel meer dan Kyoto nu voorschrijft) met uitsluiting van niet-duurzame technieken zoals kernenergie,

- Minimaal 70% van de benodigde reductie van de uitstoot van broeikasgassen wordt in eigen land gerealiseerd,
- Productiebedrijven krijgen wettelijke (prijs)garanties voor de productie van groene stroom, voor consumenten wordt het opnieuw financieel aantrekkelijk gemaakt het energiegebruik te beperken,
- Vergaande stroomlijning en vereenvoudiging van de mogelijkheden om op grote schaal duurzame energiebronnen te ontwikkelen (wind op zee bijvoorbeeld),
- Sterke vereenvoudiging van wet- en regelgeving. Sturing op hoofdlijnen gekoppeld aan ambitieuze milieudoelstellingen. Zekerheid voor de langere termijn die onafhankelijk wordt gemaakt van de politieke winden,
- Snelle sluiting van de kerncentrale Borssele en initiatieven op Europees niveau om kernenergie niet langer te bevoordelen ten opzichte van andere energiedragers.

Gatsie

Gatsie

In september 2003 is de top van de wereld handels organisatie (WTO) volledig mislukt. Er is geen enkel resultaat geboekt. Minister Brinkhorst, één van de vice-voorzitters van de conferentie, was hier teleurgesteld over en legde de schuld bij ontwikkelingslanden en ngo's. Enig zelfonderzoek naar en reflectie over de rol van rijke landen zou hem sieren. Bovendien is het nog maar de vraag of het zo erg is dat de top mislukte. Hoewel

Project

In het project *Stroom: Basisrecht of handelswaar?* zal WISE tot eind 2004 de Nederlandse energiebedrijven en elektriciteitsmarkt onder de loep nemen. Maar we kijken ook over de grenzen; naar de gevolgen van liberalisering en privatisering in andere landen. We gaan de discussie aan met de sector, consumenten, de politiek, maatschappelijke organisaties. WISE geeft de nucleaire industrie extra aandacht; wat betekent liberalisering voor de toekomst van kernenergie?

het nog nauwelijks op de agenda stond was er - en niet alleen bij ontwikkelingslanden - veel weerstand tegen de voorstellen rond het te sluiten akkoord over diensten, de General Agreement on Trade in Services, GATS. Met de afspraken die binnen het GATS gemaakt dreigden te worden zetten overheden zichzelf helemaal buiten spel; de inrichting, het aanbod en structuur van primaire diensten als onderwijs, energie, gezondheidszorg zou volledig worden overgelaten aan de vrije

Agenda

In februari en maart 2004 organiseert WISE een viertal bijeenkomsten over het opengaan van de energiemarkt. Onderwerpen die hierbij aan bod zullen komen zijn: hoe verder met groene stroom?, welke rol speelt kernenergie?, kunnen we het tij nog keren als blijkt dat de liberalisering mislukt? en moeten elektriciteitsbedrijven geprivatiseerd worden?

Later in het jaar zullen nog een aantal bijeenkomsten worden georganiseerd waarbij gekeken wordt naar de gevolgen van het privatisering - en liberaliseringproces in een aantal ontwikkelingslanden.

Wilt u uitgenodigd worden en/of op de hoogte blijven van het project? Vul de bon in en stuur die op.

Knip deze bon uit en stuur op aan WISE ➔

BON WIL:

- Uitgenodigd worden voor de debatten
- Het boekje *Stroom, basisrecht of handelswaar?* bestellen (5 euro + verzendkosten)
- Meer weten over WISE en/of de mogelijkheden om iets tegen kernenergie te doen
- Meer weten over de campagne tegen atoomstroom van Essent
- Gebeld worden; ik heb vragen en/of opmerkingen
- Meer weten over de bijeenkomst op 10 januari

Naam:
Adres:
Postcode en plaats:
Email:
Telefoon: